

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben hához hozza: Vidékre postán esztendő.
 Egész évre 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes számon ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs. "Előfizetések és hirdetések a
 szövegére nem állalkozik. kiadóhivatalhoz nézendők.

A franciák az oroszországi intervencióról.

Budapest, július 30.

Kerenszki párisi látogatásának első napjaiban mindenki meg volt róla győződve, hogy az oroszországi intervenció Franciaország részéről elhatározott dolog.

Azóta teljesen megváltozott a hangulat, aminek pikánsan érdekes okai vannak. A francia kormány, melyet külpolitikusai Londonból irányítanak, hirtelen volt a beavatkozásnak. Azért látta szívesen Kerenszkit, mert azt remélte, hogy ez a nagy szónoki erejű ember egyesíteni fogja az akció érdekében a Franciaországban élő oroszokat, szocialistákat, forradalmárokat és a cárizmus barátait, ezekből a maga elnöklésével kormányt alakít, melynek Izvolszky is tagja lesz.

Kerenszkiné ez a missziója azonban meghiúsult. Megtört az orosz szocialisták idegenkedésén, akik nem voltak hajlandók a cárizmus kedvéért a bolsevik kormány ellen harcolni; — a francia szocialisták ellenzésén, akik az emberiség nagyobb érdekének tartják az orosz forradalom eredményeinek megővését, mint azt a bizonytalan értékű segítséget, amit egy — demokratizált orosz koalíciós hadsereg keleti frontja hozhat. Kerenszki pedig nem akarta a jövőjét kompromittálni a monarchistákkal. Minthogy a szülő így megsavanyodott, most rájön a francia közvélemény, hogy az intervenció hiábavaló. Russen tanár a Paysben így fejti ki ezt a véleményt:

— Az oroszországi intervenció veszélyes és bizonytalan. Kétséges, hogy ötvenezer entente katona képes lesz-e újra háborúra tüzezni az orosz népet. Az ellenben bizonyos, hogy a németek könnyen küldhetnek ellenük százezer katonát.

— A japán intervenció rengeteg nehézségbe ütközik. A szibériai vasutak rosszak. Már a cárizmus idején is ezer ügygyel-bajjal közlekedtek rajta. Az állapotok azóta csak romlottak. Lehet-e ilyen bizonytalan utra elbocsátani száz meg százezer embert, akit egy helyi fölkelés vagy véletlen verekedés a legnagyobb katasztrófába dönthet?

Ezért huzódik ilyen sok ideig az oroszországi beavatkozás dolga, mely előreláthatóan a murman-akció határai között fog maradni.

A háboru évfordulója Angliában.

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) Curson lord egy lakomán, felköszöntőre adott válaszában, a következőket jelentette ki:

— Elszántságunk a háboru negyedik évének végén nem csökkent, de az ellenség összes reményei meghiúsultak s néhány nap alatt elvesztette mindazt, amit addig nyert. Már az első órában többet vesztett az ellenség foglyokban, sebesültekben és halottakban, mint valaha hitte volna. *Elvesztette a kezdeményezést is és az a csapás, melyet szenvedett, meggyengítette csapatainak erkölcsét és jóhírét.*

— Nekünk hét millió emberünk van fegyverben! Foch főparancsnokban lángészre találtak a szövetségesek. Amerikai szövetségesünkre is büszkék lehetünk, pedig Amerikának a háboruhoz való csatlakozását ellenségeink nevetéssel fogadták.

— Most még korai volna győzelemről beszélni, ahol azonban az előtt sötét felhők borították az eget, most magasan ragyog a nap.

— Anglia élmezte és felruházta szövetségeseit, Anglia volt bankárjuk és Anglia látta el őket mindennel, Anglia volt a szövetségesek kereskedője. Hogy mindezt megtehesük, eladtuk vagy elzalogosítottuk értékpapírjainkat, ami jelentékeny veszteséget okoz nekünk, de a négy évi háboru után is teljes elszántsággal harcolunk olyan energiáival, mely nem fogyatkozhatik meg soha.

Lloyd George bejelentette, hogy azon üzenetét, melyet a háboru negyedik évfordulója alkalmából intézett az angol néphez, a propaganda minden eszközzel terjeszteni fogják. Hogy a felhívás az angol királyság minden helyén egyszerre jusson tudomásra, elhatározták, hogy az üzenetet lepecsételt borítékban minden színháznak, hangversenyteremnek, mozinak megküldik, ahol pontban 9 órakor felbontják és a közönségnek felolvassák.

Az entente most készül hosszú háborúra.

Rotterdam, július 30. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy megalakult a szövetségesek közös élmezési tanácsa. Az entente-államok élmezési diktátorai ma erre vonatkozólag egyértelmű nyilatkozatot tettek közre, melyben többek közt a következőket mondják:

Az élmezési kérdést nem kezelhetjük egy egyéves háboru alapján, elő kell készülnünk egy hosszú háborúra, ha ki akarjuk vivni a határozott győzelmet.

Soissons és Reims között egy milliónál több ember harcol.

Hágából jelentik: Havas ügynökség jelentése szerint a nyugati fronton 70 százalék francia és 30 százalék antant segítő csapat vett részt. Soissons és Reims között egy milliónál több ember harcol.

Vilmos főherceg lesz Ukrania királya?

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) ellensúlyozására mindenáron tért hódít a monarchia melletti hangulat. Ezzel kapcsolatban megbízható ukrán forrásból a következőket mondják:

— Vilmos főherceg, Károly István főherceg fia, aki egy keletgalíciai ulánusezred századosa, mely ezredben az ukránok vannak többségben, az ugynevezett Vilmos főherceg csoport vezetését kapta meg, amely csoporthoz tartoznak az ukrán legionisták is. Ukrajnában úgy tudják, hogy két magasrangú tiszt az egész ukrán állam nevében felajánlotta Vilmos főhercegnek az ukrán koronát. Vilmos főherceg jelenleg Bécsben időzik és a király is kihallgatáson fogadta.

Az első rögtönítelő bírósági tárgyalás Nagyváradon.

Pável kozák maga mellé vett három együgyű orosz földművest, akiket a végrehajthatlan orosz béke nálunk felejtett, fűt fát százezreket, de legalább is pillanatnyi jólétet ígért nekik, elvitte őket Berekböszörménybe egy sajtáságos emberpárhoz, ott elnémította az asszonyt s megkötöztette a férfit, ő maga kézhez vette a kiszemelt 8000 koronát, kis piszkos bért adott a rablógylkos éjszakáért s azzal bucsut vett a kapufélfától, elvitte a rabolt pénz nagy részét, mert erre volt szüksége s itt hagyta a segítőtársait a bajban, engedte, hogy ezek elárulják büntették nyomait, cipeleik ide-oda a bünjeleket, mint a gyerekek, s míg ő, az óriás Pável kozák rengetegek mélyén üldözött vadként bujdosol, itt három akasztófát állítanak fel a tüzlaktanya udvarán. A bün lovasa gyorsan vágtat, de *sedet atra cura* s Pável kozákon is beteljesedik a nemezis.

Addig három sötétben tévelygő, remegő lélek várja sorsát a rögtönítelő bíróság előtt. Alacsony természetűek, lelkileg szegények, hajlithatók, engedelmesek, akinek kezébe kerülnek, annak céljait szolgálják. Kurganov őrt állt, Balachin rabolt, Cserkasin rátette a kezét, a szakértők által is óriásnak jelzett kezét a sikoltó asszony orrára és szájára s ez megfult. Ez a tényér az, amelyről Molnár Ferenc írta:

... Mert a tenyerem a kenyerem ...

Hiába, most statárium van s hiába az őszinteség, a megható nyíltság, amelylyel a foglyok bevallják, amit ők tettek Pável kozák rábeszélésére. Mikor kötelet emleget az erélyes Czuczor Vilmos dr, összerendeznek. A tárgyalás közönsége hallatlanul nagy, mindenki elismeri, hogy itt mindent lehet érvényesíteni e vádlottak javára, csak egyet nem: a *halasztást*.

A védők illetékességi kifogást tesznek, elmeorvosi vizsgálatot kérnek mindhiába. Az első statáriális eljárás három akasztófa árnyékát vetíti a tárgyalás fölé.

A tárgyalás kezdete.

Tegnap reggel a cs. és kir. hadosztály-bíróság mint rögtönítelő bíróság megalakult. Tárgyalást vezető elnök, Cserey Zoltán honvédhuszár alezredes, bírák: Szentkirályi Béla őrnagy, Schwartz Róbert kapitány, Zenk Ferenc tüzérkapitány, tárgyalást vezető bíró: Czuczor Vilmos dr százados hadbíró, ügyész: Mogán János dr katonai ügyész százados, segédje: Abonyi Oszkár dr igazságügyi hadnagy, jegyző: Barta Gyula dr zászlós, védők: Béli Béla dr tüzérszázados, Jellinek József dr huszárfőhadnagy, Kozma János dr tüzérfőhadnagy. Beidézték ezenkívül Gerő Sándor dr ezredorvost, Kántor Gyula dr főorvost. Ellenőrző tolmács Litvák József hadifogoly mérnökjelölt.

Czuczor Vilmos dr százados hadbíró így szól:

— Kérem a vádlottakat.

Bevezetik a vádlottakat s leszedik róluk a bilincseket s megkezdik a nacionálé megállapítását.

Cserkaszin Iván tomski születésű 29 éves görög keleti nőtlen, 1915 januárban esett fogságba, büntetve nem volt.

Balachin Mihály 25 éves, nőtlen, földműves, iskolába nem járt.

Kurganov Vaszilie, 28 éves, g. kel., nős, földműves, a 9. finn vadászrezredből.

Urgics Mihály tolmácsot megesketik. Mivel magyarul hiányosan beszél, németül tolmácsolja a vallomásokat.

A bíróság tagjai sorban leteszik az esküt.

Elnök: Kérem a katonai ügyész urat, terjesse elő a vádat. Magyarul kérem.

Mogán István dr katonai ügyész: Vádat emelek vádlottak ellen *rablógylkosság bűntette miatt*, mert ők két távollévő társukkal megállapodtak abban, hogy Berekböszörményben július 20—21 közti éjjelen Madurkay Istvánál betörték, ott özvegy Éber Antalné megfojtották s 8000 korona készpénzt elraboltak. Tanukat jelentek s a bünjeleket bemutatom: a lefoglalt 1133 korona pénzt, a véres ingeket, baltát, fészítővasat.

Kéri a vádlottak elítélését.

Béli Béla dr százados védő: Illetékességi kifogást tesz. Kérdés a honvédség kötelekében állottak e, kinek őrizete alatt állottak. Vádlottak bemondása nem irányadó. Az őrizet fogalma tág, van orosz fogoly, aki napszámosnak van kiadva, tehát senkinek sincs őrizetére bízva. Kifogást emel a katonabíróság ellen. A hadifoglyok tartoznak a katonai bíróság elé. De ezek nem hadifoglyok, mert Oroszországgal békét kötöttünk, ott eleresztették a hadifoglyokat, oroszországgal békében élünk. A polgári bíróság elé tartoznak a vádlottak, az is megfelelően fogja őket elítélni s a büntetést megtorolni.

Védők csatlakoznak védőtársuk előterjesztéséhez.

Mogán István dr katonai ügyész: A hadifoglyok bármily beosztásban vannak, hadifoglytáborhoz tartoznak s ennek illetékes bírósága cs. és kir. hadosztálybíróság. Az orosz békében éppen erre nézve nem történt megállapodás.

Béli Béla dr védő: Egy orosz fogoly nem tartozhatik egy serezed kötelekibe.

Czuczor Vilmos dr: A vita elejét kívánom venni, itt az igazolvány, Cserkasin Iván s társa zalaegerszegi fogolytáborból valók, a harmadik az esztergomi fogolytáborból.

Béli Béla dr védő: Orosz hadifoglyoknak megengedték a házasságkötést is magyar állampolgárokkal.

Czuczor Vilmos dr tárgyalást vezető hadbíró: A rögtönítelőbíróság illetékességét megállapítja. A katonai ptk. 11. szakaszának 10. pontja megállapítja a hadifoglyokra a temesvári cs. és kir. hadosztálybíróságnak illetékességét. A védelem azon álláspontja, hogy a vádlottak nem hadifoglyok, nem áll, mert nem történt intézkedés kicserélésükre s mert magánjogi viszonyaikat a beállított váltózás nem érinti.

Béli Béla dr védő: Semmisséget jelent be.

Czuczor dr: Cserkasin maradjon bent, a másik kettőt kivihetik. (A két foglyot kiviszik)

Cserkasin Iván:

Nem vagyok bünös, mert hozzám jött a kozák 3 napon át s rábeszélte a tette. Csütörtökön volt nálam először és én Berekböszörménybe szombaton vagy vasárnap mentem ki. A kozákok Pávelnek hívták. Akkor látta először, a börtönfolyosóján találkozott vele. Csak ketten voltak. A munkáról beszélgettek. Másodszor csütörtökön jött hozzá és

közölte vele a tervet, menjenek ki falura, ott van háromszor százezer korona s hozzák el. Ő azt felelte, hogy neki jó helye van s nem megy. Erre a kozák megfenyegette őt.

Cserey elnök: Pénteken hogyan találkoztak?

Cserkasin: Pável kereste őt, de ő azt mondta, nem megy. Szombaton a nagy téren, ahol a kocsi állanak találta a Pável kozákokot, Iván kozákkal, azután jött Kurganov és Balachin. Azt mondtam. Megyek, de nem csinállok semmit. (A felmutatott fényképeken felismeri Iván és Pável kozákokat.) Megbeszéltek a tervet, ő neki őrt kellett volna állítani az ajtó előtt. Gyalog indultak Berekböszörménybe este. Ivánnál volt revolver, de patronja nem volt. Féltilre érkeztek meg mind az öten. A kerteken keresztül mentek a házig, ő az udvaron maradt. Letültek s Iván és Pável rágyújtottak, Balachin Mihály azt mondta, hogy bekopog az ajtón. Ha az ajtó be van zárva, felfeszítik. Mondta azt is, hogy bent egy öreg ember és egy öreg asszony laknak. Pável a szerepeket nem osztotta ki. Két óráig ültek az udvarban és beszélgettek. Két órakor Iván kozák ment be legelői, utána Pável, ezután Balachin Mihály.

Czuczor dr: Ő valószínűleg az utolsó volt.

Vádlott: Végül én. Kurganov kintmaradt. A konyhába jutottunk. Látta, hogy Iván kozák az öregembert, aki kijött, leteperte a földre s azután bementek a szobába egyszerre Ivánnal, Pávellel, Balachin az öregemberrel kintmaradt, Kurganov őrt állt.

Czuczor dr (felmutatva a baltát): Kinél volt ez a balta?

Vádlott: Nem láttam.

Czuczor dr: A maga kezében volt, a konyhaajtót fessegette vele, Balachin és Kurganov ezt mondják.

Vádlott: Nem én nálam volt. Csak azt láttam, hogy Balachin leteperte az öregot, lenyomta a kezével a nyakát s befogta a száját. Az öreg asszonynál egy kis lámpa égett. (Felmutatják neki az éjjeli lámpát.) Ez volt. Égett. Az öreg asszony ágyban feküdt, felugrott s ki akart ugrani az ablakon, de lefogta s bedobta az ágyba, torkát és száját befogta, nem tovább, mint 20 percig. Az öreg asszony eleinte rugkapált, de azután lecsendesedett. *A balkezemet a száján tartottam, jobbkezemmel a torkát fogtam*, nem erősen, de úgy, hogy nem állhatott fel. Eleinte még kiabálni kezdett. (Megmutatja a tolmácsnak a fogást.) Mikor elcsendesedett, eleresztettem a torkát. Még szuszogott s kissé mozgott. Azután körülnézett, Iván kozák az öreg embertől megkérdezte: Hol a pénz? Azután kivette a tárcából a pénzt. Az öreg embernek nem volt a nyakán kötel. Kurganov tíz perc múlva bejött a konyhába, félóráig voltak bent s azután elmentek. Az öreg embert egész egészséges állapotban hagyták ott.

Cserey elnök: Miért eresztette el az öreg asszonyt?

A vádlott: Hogy ne haljon meg, érezte, hogy lassabban lélegzik. Tíz kilométernyi után Iván kozák kiosztotta a pénzt, ő 360 koronát kapott. Ennek egy részén enniavót vásárolt, Balachin és Kurganov is hasonló összegeket kaptak, Pável kozák is. (Felmutatják neki a nála talált cigarettákat.) Ilyeneket szivtunk.

Cserey elnök: Mit csinált volna, ha kiabált volna az asszony?

Vádlott: Erősebben tartottam volna a száját.

Szünet után.

Az ügyész kérdésére elmondja, hogy az oroszok egymást előzőleg csak futólag ismerték, Iván kozákok néha látta, de személyesen nem ismerte. Pável kozáknak a foglalkozása, hogy rabló, ő maga beösmerte. Pável mondta neki, hogy olyan erős, hogy lebir gyilkolni akárkit. Együtt tárgyalták meg Pávellel a gyilkosságot, Pável beszélt a másik két vádlottal is. Ő a várban lakott, a két vádlottal nem beszélt előzőleg. A foglyok szabadon jártak ki s be a várba, így érintkezett Pávellel is. Pável befolyással volt rá, erősebb, nagyobb nála, félt tőle. Senki-nek sem mert szólni a Pável foglalkozásáról, mert félt tőle.

A gyilkosság után bementek egy kávéházba, azután a várba mentek. Ezután egy korcsmában többször találkoztak. A fejsze az Iván kozáké volt. Csak az ajtót akarták vele felfeszíteni. Hogy a revolverrel mi céljuk volt, nem tudja. Pável azt mondta, hogy csak ijesztésre hozza. Golyó nincsen is benne.

Gyilkosságról előre nem volt szó, csak arról, hogy ha valaki kinyitja az ajtót, bemennek, ha nem nyitják, visszamennek. Az asszonyhoz más nem nyult, csak ő. Nem volt szándékában Ébernét megfojtani, sőt a nyomozás utánig nem is tudta, hogy az asszony meghalt.

Geró dr kérdésére megmutatja, hogy állt a keze az asszony nyakán. Pável másik nevét nem tudja. Bilincsbre verik s kiviszik.

Ezután

Balachin Mihajlut

hallgatják ki. Balachin alacsony, zömök alak. Szirovák József orosz fogoly tolmács utján hallgatják ki. Balachin tudja, hogy rablógyilkossággal van vádolva. A vádat Czuczor bíró ismerteti. Elmondja, hogy a konyhában ő tartotta fogva az öreget. Bűnösnek érzi magát. Fényképek alapján felismeri Iván kozákokat. Pávelről csak annyit tud, hogy kozák. Ivánnal 3-4 hete a hajóhintánál ismerkedett meg, ő is Ivánt vallja a rablógyilkosság értelmi szerzőjének. Tőle kapta az utasításokat utközben.

A kozák a revolvert csak ijesztésnek vitte, mikor megérkeztek, kissé időztek az udvaron, sőt egyesek elaludtak. Mig ott ültek, megbeszéltek a részleteket, hogy Iván kopogtatni fog és mindjárt megtámadják, aki az ajtót kinyitja.

Mikor az öreg az ajtót kinyitotta, Iván megtámadta az öreget és egy ronggyal betömte a száját. Mikor Iván letépte az öreg urat, őt hagyta ott, hogy tartsa fogva. Mintegy 10 percig fogta a konyhában az öreget. A felmutatott kötéllel Iván kötözte meg. Az öreg asszonyt nem látta. A pénzt nem kereste. Az öreget 5 percig tartotta. A rabolt pénzből 390 koronát kapott. Számított rá, mert megígérték. Kopasz Annával mulatott, 360 K-t adott neki. Azt mondta, hogy kártyán nyerte.

Kurganov Vaszili

következik. Alacsony, fekete ember. Ismeretik vele a vádat. Bűnösnek érzi magát. — Nem ismeri azt, aki felbújtotta, de a fényképről Pável kozákokat ismeri fel benne.

Mely napon beszéltek meg a gyilkosságot, nem tudja, csak azt, hogy a várban tárgyalták meg szombat előtt két héttel. Pável mondta, hogy tud Berekböszörményben két öreget, kiknek sok pénzüik van. Először megbeszéltek a módozatokat, másodsor az időt állapították meg. Elhatározták a behatolás részleteit s hogy minden ellenállást letörnek.

Este 11 órakor érkeztek meg az udvarra, ahol a teendőket ismét megbeszéltek. A házba Cserkasin, Iván és Balachin mentek be. Az ajtó zárva volt, Cserkasin, Iván és Balachin feszítették az ajtót, de nem tudja, az hogy nyílt ki. Az öreg Madurkay megjelent az ajtóban. Ő kinn maradt s csak később ment be. Ekkor látta, hogy Balachin fogja az öreget a konyhában.

A vádlott Czuczor dr hadbíró, százados kérdésére előadja, hogy látta azt, hogy Cserkasin fojtogatja az öreg asszonyt.

A pénzből 300 K-t kapott, mikor 3 kilométernyire értek a háztól.

Az ügyész kérdezte meg ezután arra, hogy mit ért az alatt, hogy letiporni?

— Ütni. Arra nem volt utasítás, hogy mit csináljanak, ha kiabál. Megölni nem akarták. Az asszonyt Cserkasin tartotta fogva.

Kozma védő a várban kapott ellátásra kérdezte meg a vádlottat.

— A várban jó koszt volt.

— Hát akkor miért akart rabolni?

— Bolond voltam, nem tudtam, mit csinállok.

Délután.

Kurganov Vaszili vallomását elébe tartják a másik két vádlottnak, hogy a bűncselekmény tervét előre megbeszéltek egymással.

— Beismerik?

— Igen.

Béldi Béla dr: Igazolni kívánja, hogy Cserkasin Iván nem volt jelen a statárium kihirdetésénél. Tanukat nevez meg.

A katonai ügyész ellenzi, hogy kihallgassák a tanukat. Mindegy, hogy mikor tudott a tettes a rögtönítélő bírászkodás hatálybalépéséről, fő az, hogy tettének elkövetése előtt tudott erről.

Vádlott elmondja, hogy hallott a statáriumról, de az értelmét nem tudta.

Ügyész: Plakátokon oroszul is kihirdették a statáriumot.

Vádlott: Nem tudok olvasni.

A védő indítványának a bíróság nem adott helyet, mert igazolva van a statárium kihirdetése.

A megmenekült öreg.

Madurkay József 69 éves, előadja, hogy szombaton éjjel fessegették a lakás ajtaját, ő revolverrel ment ki, az ajtót felfeszítették, bejöttek, rádobtak arcára egy rongydarabot s fojtogatták. A revolver nem sült el. — A földrepetelték, ütötték. Látta a tetteseket, négyen voltak. Egy óráig tartották a konyhában. Nővérem sirt, kiabált 5 percig, azután megölték. Az egyik beszólt a szobába: Siess! Siess!

Czuczor dr: No, oroszok voltak, talán nem magyarul beszéltek.

Madurkay: De igen. Én nem láttam, hogy megölték a testvéremet. A pénzt elvették tőlem, akkor ellöktek. Ők gyújtották meg a lámpát.

Czuczor dr: Nézze meg, ezek voltak azok?

Madurkay: Ezek voltak bizony, még egy nagy volt köztük. Négyen vittek be, egy kicsi ember tartott.

Vádlottakat megkérdik, ez az az öreg ember, aki kinyitotta az ajtót: csak Cserkasin ismerte meg.

Jelinek József dr: Milyen érzése volt, mikor lefogták?

Madurkay: Mintha meggyilkolnának?

Kozma János dr védő kérdi, Kurganov Vaszili bent volt a szobában?

— Igen.

Védő megállapítja, hogy Kurganov kint örködött.

Megesketik a tanut.

A szakértőket egyszerre hallgatják ki.

Geró Sándor dr

ezredorvos felolvassa a hullaszemle jegyzőkönyvét. A nyakcsont és pajzscsont épek és sértetlenek, tehát a halál oka fulladás, a melynek pregnáns tünetei voltak. Az a szokatlan eset fordult elő, hogy a megfojtás küzdelmi jelei hiányoztak, a fulladás a légzőszervek nyílásának elzárása által jött létre: a száj és orr-réseket a tettes tenyerével elzárta. Ez a legkínosabb, leggyötrőbb halál. Az áldozat nem vesztette el eszméletét, míg megfulladt. Percekig 5-6 perceg tartatott, de 20 percig is, ha időközben levegőhöz juthatott.

Béldi Béla dr: Nem lehetett szívszélhűtés?

Geró Sándor dr: Kizárt.

Kozma János dr védő: Kéri a III. rendű vádlott elmeállapotának szakértőkkel való megvizsgálását.

Jelinek József dr kérdésére kifejti Geró Sándor dr, hogy Madurkaynál minősített testi sérelemlről van szó, idegeiben megfogja sinyleni egész életében. Csuda, hogy életben maradt.

Ügyész ellenzi a védő indítványát.

A bíróság nem adott helyt a védelem indítványának, mert nincs gyanu arra, hogy Kurganov Vaszili a tett elkövetése idején vagy azóta elmezavarban szenvedett volna.

Kaszabrov Iván, cholmi g. kel. orosz fogoly, tanu: Kurganov Vasziliét és Balachint nem ismeri, Cserkasinat igen. Egyszer beszélt Cserkasinnal, kedden a kávéházban. Elmondta, hogy van elég pénze. Kurganov pedig elmondta, hogy egy faluból hoztak pénzt. Látott is náluk sok pénzt. Arról beszéltek, hogy Cserkasin fogta az asszonyt, de hogy él-e vagy meghalt, nem tudják. Kurganov elmondta, hogy ő szözlött Cserkasinnak, hagyd az asszonyt és menjünk.

Tanut megesketik.

Czuczor dr: Kopasz Anna tanu, beteg maga? Megvan izzadva? üljön le egy székre. (A tanu sir.) Balachin Mihályt vasárnap két hete ismerte meg a nagypiacon, a hintán. A kolozsvári utcán a király szállodában laktak. Szombaton éjjel nem volt otthon s vasárnap délelőtt jött haza. Adott 100 koronát, váltam fel, volt még nála pénz. Enni látót vettem 60 koronáért. Sört ittunk, azután 4 üveg pezsgőt, a Király fogadóba, a kolozsvári-utcán. 45 koronát fizettünk érte üvegenkint. Négyen voltunk: a Király hotel tulajdonosa s egy másik leány. Bort is ittunk. Azt mondta, hogy kártyázik, onnan van pénze. Nekem adott 543 koronát, azért, hogy ha megfogják, legyen nálam. Nem mondta, mit követett el.

Czuczor dr (Elébe tartja ezt a vallomást Balachinnak) Beismeri, adott neki pénzt, hogy legyen.

Jelinek József dr védő: Maga nem kért pénzt tőle?

Kopasz Anna: Sose.

Balachin: Megerősíti ezt.

Kozma dr kérdésére kijelenti a tanu, hogy a három vádlott egy társasághoz tartozott.

Tanut megesketik.

Szelezsián Éva tanu: Cserkasin Ivánt ismeri egy hét óta. Nincs állandó lakása, Anna nevű barátnéjánál aludt. Száz koronát adott neki, azt mondta, hogy sütemény árusításból kereste. Látta a három vádlottat együtt.

A fiu.

Éber Sándor 44 éves, r. k. színész, közvetlen tudomása az esetről nincs. — Éjjel a csendőr költötte fel, hogy menjen, mert kirabolták Józsi bácsit és az anyám kiabáltam édes anyám, édes anyám, él-e még? Azután, felrohantam s megcsókoltam a kezét, azt

hittem, hogy ájult, nem tudtam hogy halott. Az inget felismeri G. S. betű van benne, egy gazdag rokonuk küldte mindig Londonból, mint kiselejtezett holmit. A falu végén, a malomban laktam anyámtól jó messze. Tudok a 8000 koronáról, azt elvitték.

A vádbeszéd.

Dr. *Mogán Iván* ügyész: Magas rögtönítélő bíróság! Folyó hó 20-án este öt elvetemült ember utnak indult, hogy Berekböszörményben egy gondosan előkészített rablógyilkosságot kövessenek el — kezdte vádbeszédét. Részletesen ismertette ezután a büncselekményt, a vádat. Rámutatott arra, hogy a vádlottak beismerték a büntett elkövetését.

— Miután a vádlottak a katonai büntető törvénykönyv 413. szakaszába ütköző és a 414—415. szakasza szerint minősülő rablógyilkosság részesei, amit be is ismertek és mivel a büntetést 1918 július 5. után, tehát a rögtön bíraskodás kihirdetése után követték el, tekintettel arra, hogy a statáriális bíraskodásról tudomásuk volt, tisztelettel kérem, őket büntetésnek mondani ki a rablógyilkosság elkövetésében és ezért *kötél általi halállal büntetni.*

A védők

állottak föl ezután szólásra. Először:

Dr. *Béldy Béla*, Cserkasin védője: A büntett minősítése ellen emel kifogást. Nem nyert beigazolást, hogy gyilkossági szándékkal mentek volna Böszörménybe, csupán rabolni akartak. Kéri, hogy a bíróság méltányolja ezen körülményeket, miáltal legalább az érhető el, hogy rendes hadbíróóság elé kerüljön az ügy, hol körülményesebb vizsgálat és szabadabb bizonyítás során három emberélet esetleg megmenthető.

— Utalok védecem, az elsőrendű vádlott alacsony műveltségére, továbbá arra, hogy ezideig büntetve nem volt és a statáriális bíraskodás előtte nem lett kihirdetve. Nyomatékos enyhítő körülménynek kérem venni továbbá, hogy csak rabolni akartak és nem gondoltak gyilkosságra. Ha védecem ezek dacára is halálra ítélnék, úgy kérem legalább kegyelemre ajánlani.

Jelinek József dr. Balachin Mihály védője tartotta ezután kiváló jogászi, magasszárnyalású védőbeszédét. Rámutatott, hogy védecem egyáltalán nem akart gyilkolni. — Kéri, hogy a halálbüntetést mellőzze a bíróság és a halál helyett fegyházzal büntessék a másodrendű vádlottat.

Kozma János dr. *Kurganov* védője: *Kurganov* Vaszilje, harmadrendű vádlottnak, — mint be is igazolódott, — semmiféle része nincs a gyilkosságban. Különbösen is védecem szellemileg teljesen unintelligens, ezért is ajánlottam elmebeli állapotának megvizsgálását, amely kérésemet a bíróság elutasította. Kérem méltóztassék az esetleg kedvezőtlen ítélet meghozatala után kegyelmezésre előterjeszteni.

Ítéletkihirdetés csütörtökön lesz.

A védőbeszéd elhangzása után tolmács útján megmagyarázták a vádlottnak, hogy a hadseregügyész halálbüntetést kíván, mit hallgatagon bólintva fejükkel vettek tudomásul.

Arra figyelmeztették ezután a vádlottakat, hogy kegyelmet kérhetnek. A tolmács

kérdő szavaira, hogy akarnak-e kegyelmet, mindenik részéről „kérem” volt a felelet oroszul.

Ezután tanácskozássra vonult vissza a bíróság s nemsokára meghozták a végzést, mely szerint ítéletkihirdetés csütörtökön délelőtt 11 órakor lesz.

Ezen időközönk arra való, hogy amennyiben a rögtönítélő bíróság ítélete halálos, azt ma szerdán délelőtt külön futár Temesvárra elvihesse a katonai parancsnokság záradékával ellátása végett s csütörtökön délelőtti vonattal vissza is hozhassa Nagyváradra.

A három vádlott az éjszakát már együtt töltheti a tüzérszárnya fogdájában.

A képviselőház ülése.

Csekély érdeklődés mellett alig néhány képviselő jelenlétében nyitotta meg *Szász* Károly elnök néhány perccel tizenegy óra előtt a képviselőház ülését. Az elnöki előterjesztések során bejelentette, hogy Félégyházán az időszaki választáson *Fazekas Ágostont* választották meg képviselőnek. (Éljenezés a munkapárton.)

Batta Ödön a pénzügyi és a véderőbizottság jelentését terjeszti elő a katonai ellátásról szóló törvényjavaslathoz.

Györfly Gyula, a pénzügyi és a közgazdasági bizottság előadója, beterjeszti a Gyöngyös város ujjáépítéséről szóló törvényjavaslatra vonatkozó jelentést.

Ezután a napirend következett. Harmadszori olvasásban megszavazott a Ház több apró javaslatot.

Bakonyi Samu előadó ismertette az Osztrák Magyar Bank által 1916—1917. évre fizetendő hadinyereségadóról és valutatartalék javadalmazásáról szóló törvényjavaslatot, majd

Antal Géza néhány megjegyzést kíván fűzni *Wieser* osztrák pénzügyminiszter minapi beszédéhez.

Az osztrák pénzügyminiszter szerint a kvóta megfelelt a békében való gazdasági erőviszonyoknak, azonban nem felel meg a háború viszonyainak. Ez nem áll, a hadikölcsönjegyzések sz. ellenkezőt bizonyítják. Azt is mondta az osztrák pénzügyminiszter, hogy Ausztria a háború következtében többet szenvedett, mint Magyarország. Egy képviselő itt közbeszólt és azt kérdezte, hogy Magyarország hozzájárul-e a rekonstrukcióhoz.

Egry Béla: Majd a csehek járulnak hozzá!

Antal Géza: Az osztrák pénzügyminiszter erre a közbeszólásra azt mondta, hogy ez még nyílt kérdés, de egyelőre fizetni kell. Hát ez nem nyílt kérdés. Soha a monarchia egyik állama a másik országnak a hadikárához hozzá nem járul és Magyarország most sincs abban a helyzetben, hogy hozzájáruljon.

Popovics Sándor pénzügyminiszter reflektál *Antal* Géza megjegyzéseire, amelyeket az osztrák pénzügyminiszter beszédére tett. Törvény állapítja meg a kvótát.

Ami a hadikárokat illeti, az álláspontja ugyanaz, mint a volt Tisza-kormányé, tudniillik hogy a hadikárok megtérítése külön feladata mindkét államnak. *Ez nem közös*

ügy. Amit az osztrák pénzügyminiszter az infláció okairól mondott, hogy tudniillik ide tartozik az is, hogy a háború elején nem rendezték megfelelően a közélémezés és a hadseregélémezés kérdését, ezzel csupán az osztrák pénzügyminiszter szakszerű nézeteinek adott kifejezést.

Nincs semmi okom — folytatta a miniszter — hogy osztrák kollégám lojalitásában kételkedjem. Kéri a javaslat elfogadását.

A javaslatot ezután általánosságban és részleteiben is elfogadták.

A Pénzügyügyi Központról szóló törvény egyes rendelkezéseinek módosítására vonatkozó törvényjavaslatot megszavazták.

Következett a napirend hatodik pontja, a Magyar Földhitelintézet által engedélyezendő vizsabályozási és talajjavítási kölcsönökről és némely hitelintézet zálogleveleinek adómentességéről szóló törvényjavaslat. — *Barta* Ödön ismertette a törvényjavaslatot, a melyeket a Ház vita nélkül elfogadott.

A napirend következő pontja a sójövedékről és szénadóról szóló javaslat volt, a melyet *Fényes* László beszéde és *Popovics* pénzügyminiszter felvilágosítása után fogadott el a képviselőház.

Ezután *Szász* Pál a mentelmi bizottság elnöke tett jelentést a letárgyalt mentelmi ügyekről.

Végül elhatározták, hogy a következő ülést holnap tartják. Napirend: a ma letárgyalt törvényjavaslatok harmadszori olvasása, Gyöngyös ujjáépítéséről és a katonai ellátásról szóló törvényjavaslatok tárgyalása és interpellációk.

Ülés vége fél 1 órakor.

Öngyilkos lett a detektív özvegye.

Nem rég halt meg *Bott* György, a nagyvárad rendőrség egyik jeles detektívje. Özvegyet hagyott hátra. Az asszony sokat bucsult hirtelen elhalt férje után.

Az utóbbi napokban igen magabazárkózott életet élt s így nem tűnt fel nagyon a környékbelieknek, hogy hétfőn nem látták. Tegnap reggel azonban be akartak hozzá menni, de mivel választ nem kaptak, erőszakkal törték be az ajtót.

Ott találták *Bott* Györgynét halva, mellette volt férje revolvere, melyből két golyót röpitett magába a szerencsétlen asszony. Az egyik a szíve mellett hatolta be, a másik a szívért érte, amely azonnali halálát okozta.

A rendőrségről *Molnár* István ügyeletes tiszt ment ki a helyszínre, ahol jegyzőkönyvet vett föl az öngyilkosságról.

Az asszony végrendeletet is hagyott hátra s ebből is következtetik, hogy már régebben készülhetett az öngyilkosságra. Temetése lakásáról lesz.

* **Az első pályázó.** A nagyvárad Hivatali Munkaközvetítő Hivatal főnöke (igazgatói) állására tegnap érkezett be Nagyvárad városához az első pályázat. *Dr. Csetle* János a városi számvevőség tisztviselője adta be, aki kéri az állásra való kinevezését, amelyet ambícióval s az eddigi buzgalommal látna el.

Bombamerénylet Eichan vezértábornagy és szárnysegéde ellen.

Vilmos császár távirata.

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti Kievből: Eichon vezértábornagy és személyes szolgálatra rendelt adjutánsa Dressler százados ellen délután 2 órakor, amint a katonai kaszinóból lakására ment, egy bérkocsin érkező ember

közvetlen közelből bombamerényletet követett el,

Mindketten nagyon súlyosan megsebesültek.

A merénylőt és a kocsist letartóztatták, a nyomozás eddigi adatai szerint a moszkvai szocialforradalmárok részese a merényletben, akik mellett tudvalevőleg az antant áll.

A vezértábornagyhoz Vilmos császár a következő táviratot intézte:

Kedves Főtábornagyom!

Felháborodással és mélységes sajnálattal vettem tudomást a megvetésre méltó gonosztettéről, mely az Ön személye és szárnysegéde ellen történt. Biztosítom Önt legőszintébb és legmelegebb részvételmről. Hiszem és remélem, hogy a Mindenható segítségével egészsége mihamarább ismét helyre áll.

Isten tartsa meg önt Nekünk és a hazának!

Szívélyes üdvözlettel az Ön jóakaró királya

Vilmos.

Ukrajna Miljukovot és pártját felügyelet alá helyezte.

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) Az ukrán távirati iroda jelenti: Az ukrán minisztertanács elhatározta, hogy Miljukov kadetpárti vezért és pártját rendőri felügyelet alá helyezi és ha szükséges lesz, ki is utasítja Ukrajnából.

Az antánt célja Oroszországban.

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Daily Mail jelenti Vladivosztkából: Az angol kormány a szibériai ideiglenes kormánynak adott válaszában kijelentette, hogy nincsen más célja, minthogy helyre állítsa Oroszország gazdasági és politikai életét és elűzze Oroszországból az ellenséges haderőket. Az antant Oroszország belső ügyeibe nem kíván beleavatkozni.

Berlini lapok a németek visszavonulásáról.

Hindenburg nem ígéretekkel, de tettekkel dolgozik.

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A lapok egybehangzóan megállapítják, hogy a német csapatok visszavonulása nem szolgáltat okot az aggodalomra. Valamennyien egyetértenek abban, hogy Hindenburg hasonló esete nem áll példa nélkül a történelemben s azok mindenesetre a mozgási szabadság visszanyerését célozták. A németek nem ígéretekkel, hanem tettekkel dolgoznak s már a legközelebbi napokban be fog bizonyulni, hogy ez tényleg így is van.

A béke kikényszerítésére irányuló sztrájk nem hazaárulás.

Budapest, július 30. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A hadosztálybiróság Wertheimer János dr önkéntes szakaszvezetőt, aki hazaárulással volt vádolva azért, mert június 20-án sztrájk alkalmával a nyílt utcán a sztrájkolókat a sztrájk folytatására hívta fel azzal, hogy a sztrájkjal kényszerítsék ki az általános békét, ma a vád alól felmentette és azonnali szabadlábra helyezését rendelte el.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti 30-án este: A tegnapi vereség után az ellenség ma nyugodtan viselkedett.

A Gyermekkorház működése.

Elismerés

dr Schiff Ernő igazgató-főorvosnak.

Nagyvárad egyik legáldásosabb intézménye, a Sztaroveszky-alapítványi városi Gyermekkorház működése évről-évre mindjobban igazolja azt a régi óhaját, hogy a korház a modern gyógyászatnak megfelelő új és diszes otthont nyerjen.

Az évi jelentések ékes tanuságot tesznek arról a nagy és eléggé meg nem becsülhető áldásos munkáról, amelyet dr Schiff Ernő igazgató főorvos, orvosi karunk ez a kiválósága már másfél évtized óta végez a szegény beteg gyermekek és ezzel Nagyvárad közegészségügye érdekében.

A Gyermekkorház igazgató-választmányja tegnap tartott ülésén hálás köszönettel vette tudomásul a korház 1918. évi működéséről szóló jelentését az igazgató-főorvosnak.

Az ülésen Rimler Károly polgármester elnökölt s jelen voltak: dr Medvigy Gábor, Stark Gyula, dr Popovits Miklós, Schwarcz Antal, dr Schiff Ernő igazgató-főorvos és Pásztor Bertalan jegyző.

Az ülés megnyitása után dr Schiff Ernő igazgató főorvos felolvasta a Gyermekkorház 1917. évi működéséről szóló jelentését. A szép és lendületes jelentésből adjuk a következőket:

Másfél évtizedes multra tekint immár vissza intézetünk, amennyiben az elmúlt év novemberének 16-án volt 15 éve, hogy a közhasználatnak át lett adva. Szerény keretből kiindulva, elég rohamosan fejlődött kétévesre kibővítés után jelen terjedelmére és hogy nem érhetette el teljes és legalább belátható időre szóló végleges betetőzését, azt az immár négy év óta dúló világháborúnak kell tulajdonítanunk. Szerény méretei dacára felbecsülhetetlen szolgálatot tett városunk egészségügyének, mely a háborús évek folyamán értékében még jobban növekedett. Az az intézet, melynek kezdetben még létjogosultságát is kétségbe vonták egyes kishitűek, ma már valószínűságot zárandokhelye a szegény szülők ezreinek, akik másfél évtizedes munkásságunk tanúsága alapján azzal a szilárd hittel hozzák hozzánk beteg gyermekeiket, hogy amennyiben csak lehetséges, segítve lesz rajtuk s ha a segítség egyes esetekben elmarad, a szülő azzal a megnyugvással kíséri el gyermekét utolsó útjára, hogy annak megmentése érdekében minden meg lett kísérelve, ami emberileg megtehető volt. Impozáns méreteiben növekednek évről-évre a számok, melyek az intézet munkálkodását a külvilág elé tárják, de a munkálkodásnak valódi értékét nem a számok adják meg, hanem ama a köztudatban meggyökeresedett meggyőződés, hogy falaink között valódi humanitárius munka folyik, minden önző anyagi érdeknek, minden zajnak, feltűnésnek avagy elismerés hajhászásnak valósággal irtószerszerű kerülésével. 58000 beteg gyermek állott másfél évtizedes fennállása alatt szerény intézetünk gondozásában, 58000 aggódó anyai szív keresett s legnagyobb részben talált is gyógyító irt, vigaszt avagy megnyugvást anyai fájdalomára, tehát majdnem annyi, mint amennyi intézetünk alapítása idejében városunk összes lakossága volt. S ez a szám még tetemesen nagyobb volna, ha nem zavarta volna meg a már négy év óta dúló világháború e téren is az intenzívebb működést, ha nem korlátoztak volna bennünket a szűkös helyi viszonyok s számos más körülmény. Működésünk közvetlen eredménye: a beteg gyer-

mekek egészségének helyreállítása mellett nem csekély jelentőséggel és értékkel bír még azon nevelő hatás sem, melyet 15 évi működésünk alatt a szülők felvilágosítása, a beteg gyermekek helyes gondozása, a csecsemők helyes táplálási módja terén kifejtettünk. Helyes és megállapított tudományos elvek ismételt hangsúlyozásával számos téves hitet, helytelen eljárást irtottunk ki a tömeg gondolatvilágából, amely annakelőtte nagyon sok áldozatot követelt. Miután az orvosi segítséget könnyen hozzáférhetővé tettük a szegényebb néposztály gyermekei számára, a szülők csakhamar megtanulták, hogy idejekorán jelentkezzenek betegeikkel, ennek megfelelőleg az ugynevezett elhanyagolt eseteket sokkal ritkábban látjuk ma, mint működésünk első idejében.

A háború furijája tovább tombol az egész föld kerékességén. Millió és millió tetterős s alkotásra hivatott férfiak a rombolás munkáját végzi s míg odakünn a dúló fergeteg milliószámra tördeli le s fekteti porba az életerős, vastag törzseket, mi magunba vonulva aggódó gondossággal óvjuk, istápoljuk gyenge üveglázi palántáinkat, hogy valamikor erős sudarba szökkenhessenek. Kicsinyesnek, sőt talán nevetségesnek látszik ezredes óriás pyramisok rombadóltét por-szemek gyűjtésével ellensúlyozni akarni, ám de a porszemnyi alkotás is messze felülmulja értékben agigászi rombolásokat, mert szellemi képességeinket, amelyekkel a Teremtés bennünket megajándékozott, nem rombolás, hanem alkotás céljaira nyertük. Ez a tudat adta nekünk a kitartást másfél évtizedes munkálkodásunkhoz, ez fog bennünket vezérelni további működésünkben is.

A betegforgalom tekintetében betekintést a következő számadatok nyújtanak.

Ingyenes rendelésen az 1917. év folyamán összesen 4319 beteg gyermek vett részt tehát közel annyi, mint az előző évben s mintegy ezerrel több, mint az utolsó béke-években.

Nemre nézve volt 2208 fiú és 2111 leánygyermek. Korra nézve volt: egy éven aluli 1156, 1-3 évig terjedő kora 1321, 3-7 évig terjedő kora 1076 és 7 éven felüli 766.

A fekvő betegek közül 45 az előző évről maradt vissza, míg 479 az 1917. év folyamán lett felvéve. Nemre nézve volt 296 fiú és 228 leány. Korra nézve: egy éven aluli 11; 1-3 évig terjedő kora 146; 3-7 évig terjedő kora 187 és 7 éven felüli 180.

Helybeli illetőségű volt 419. Az ápolási napok összes száma 18183, 472 nappal több, mint az előző évben. Átlagos napi beteglétszám 50, átlagos ápolási időtartam 84,7.

A gyógykezelés eredményét tekintve az 524 betegből elbocsátottunk 429 gyermeket, a kórházban visszamaradt 53 és elhalt összesen 42.

A sebészeti műtéteket úgy a bejáró, mint a fekvő anyagban magam végeztem, természetesen csak olyan sebészeti esetek kerültek felvételre, melyek műtétele nagyobb assistentiát nem igényelt. Hasonlóan magam kezeltem a nem nagyszámú szem és fülbeteget is, miután mindkét nembeii szakorvosunk hadba vonult, csak a műtétet igénylő szembetegek lettek a kórház szemészeti osztályára utalva.

A tapasztalatok készítették az utóbbi időben arra, hogy olyan egyéneket szemben, akiket nem ismerek, ragaszkodjam a szegénységi bizonyítvány felmutatásához az ingyen gyógyszer kiadásánál.

Ingyen gyógyszer-alapunk az előző év végén összesen 9589 korona 40 fillérre rugott, ezen összeg önkéntes adományokból ez évben is növekedett összesen 1606 koronával, úgy hogy jelenleg ezen alapunk állaga 11195 kor. 40 fillért tesz ki.

Emberbaráti tevékenységünk gyakorlásában hathatós támogatásban volt részünk az utóbbi két évben a *Kath. Növendégyesület* részéről, amelynek vezetősége maga ajánlotta

fel nálam segítő közreműködését azok részére, akiket arra érdemeseknek itélek. A támogatás egyelőre főleg abban nyilvánult, hogy anyák mesterségesen táplált, avagy általában beteg gyermekeik részére mindannyiszor el lettek látva ingyen tejjel, valahányszor erre nézve ajánló sorokat adtam, el lettek látva pedig felekezeti különbség nélkül nemcsak átmenetileg, hanem az egész időre, amíg arra szükség volt. Ha tekintetbe vesszük, mily rendkívüli nehézségekkel jár eme fontos tápszer megszerzése, nemcsak magas ára miatt, hanem általában, ugye támogatást nem lehet kellőleg értékelni. — Kedves kötelességemnek tartom, hogy a jóindulatú támogatásért nevezett egyesület vezetőségének e helyen is legőszintébb és hálás köszönetemnek adjak kifejezést.

Ezután a múlt év gazdasági mérlegét ismerteti. A felhajtott élelmiszerárak miatt a takarékoság dacára hiánnyal zárult a mérleg.

A nagy figyelemmel hallgatott jelentését a jelen voltak megélték az igazgató főorvost.

Rimler Károly tolmácsolta az igazgató válaszmány hálás elismerését és köszönetét az igazgató főorvos iránt, mivel sajnos az, ami neki a legnagyobb örömet okozná, hogy az új gyermekórház alapjait már most lerakjuk, csak a háború után valósíthatjuk meg. Ez lesz az első kötelességünk.

Ezután az 1917. évi zárszámadásokat fogadták el.

Az 1918. évi költségvetés 63635 K szükséglettel, 1585 K fedezettel és így 62050 K hiánnyal van összeállítva, amely hiány a 3 K 40 fillér napi ápolási díjból fedezetet talál.

A költségvetést elfogadták a törvényhatóság elé terjesztik.

Végül apróbb belső ügyeket tárgyaltak s az ülés véget ért.

A budapesti és kassai ezredek dicsérete.

Budapest, július 30. A miniszterelnökség hívtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz harcvonalon ellenséges tűzrajtaütések és az arcvonal mögötti területek ellen irányuló zavaró tűz. Lincle Gawford főhadnagy 27 ik légi győzelmét aratta.

Az ellenség az albán harcvonalon megismételte erős támadásait. A semeni folyó déli partján, valamint a Mai Siloves hegyháton levő állásaink ellen, csapataink közül, amelyek részben szívós ellenállással, részben vitéz ellentámadásokkal az ellenségnek minden támadását megsemmisítették, dicsérelt kiemelendő a budapesti 29. honvéd népfőlk elő ezred 3. zászlóaljja és a felsőmagyarországi kassai 3. határvaszázalója.

A vezérkar főnöke.

Véresen visszavert támadások.

Berlin, július 30. A miniszterelnökség hívtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Élénk éjszakai felderítő tevékenység. Az an-

golos részleges támadásait Merris vidékén a Lystól északra és Aillettetől kétoldalt, Arras-tól délre visszavertük.

A német trónörökös hadcsoportja. —

Az ellenség a harcvonalon nagy erővel megtámadta vonalainktól az Ourcától északra fekvő állásainkat és a Reimstól északra emelkedő magaslatokon a franciákat, angolokat és ameriakat legsúlyosabb veszteségük mellett visszavetettük.

Az ellenséges támadás súlypontja a Hartenes—Tardanois arcvonal ellen irányult, itt az ellenség sűrű támadó hullámai délelőtt és délután minduntalan újból rohamot intéztek. Délután kiterjesztette az ellenség támadásait Fereen Sardonnoisen túl kelet felé egészen a Meuniere erdőig.

Az ellenség Chambróit és Vriigny között egyes helyeken több ízben is megismételte támadásait és azokat késő estig heves részleges támadásokban folytatta. Mindenütt véresen visszavertük.

Porthestől északra elfoglaltunk egy ellenséges támaszpontot. Löwenhardt hadnagy 48 ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főszállásmester.

Legujabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett) Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

HIREK

* Gróf Széchényi Miklós porosz kitüntetése. Király Őfelsége megengedte, hogy gróf Széchényi Miklós megyéspüspök a porosz királyi koronarend I. osztályát elfogadhaasa és viselhesse.

* Baranyi László ezredes. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király váradis és micskei Baranyi László alezredest ezredessé nevezte ki.

* Porcinkula bucsu. Szent Ferenc szerzetesei egyik főünnepét ülik aug. 2 án. Ez ünnep alkalmából a kapucinusok templomban az istentisztelet sorrendje a következő: Aug. 1-én d. u. 4 órakor szentséges litánia. Aug. 2-án 7 órakor csendes mise, 9 kor ünnepi szentmise. — Szentbeszédet Némethy Gyula dr. theol. tanár mondja. Délután 4 órakor litánia. Kik ez ünnep alkalmából ott a szentségekhez járulnak, teljes bucsuban részesülhetnek.

* Értesítés. Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészítetek az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianinó eladó.

* **Katonai előléptetés.** A király *Brantmayer* Alfréd 4. honvéd gyalogezredbeli főhadnagyot századossá nevezte ki.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Benyovszky Istvánt* pénzügyi fogalmazógyakornokká nevezte ki a nagyváradai pénzügyigazgatósághoz.

* **Petőfi Sándor emléknapja.** A Petőfi-asztaltársaság Petőfi Sándor halálának 69.ik évfordulója emlékére ma, szerdán este 8 órakor a Röllich Béla vendéglőjében levő külön helyiségében (Kolozsvári utca) ünnepélyes társasösszejevetelt tart, melyre az asztaltársaság, valamint a többi társasztaltársaságok tagjait és e városnak minden hazafiasan érző polgárát hazafias tisztelettel meghívja a *Petőfi-asztaltársaság elnöksége*.

* **A Vörös Kereszt Egylet tárgysorsjátékának mai huzása.** Egy fél évvel ezelőtt indult meg az az akciója a Vörös keresztnek, amikor egy igen szép eszméért, egy Rokkant ház létesítéséért szállott sikra, hogy Biharmegye és Nagyvárad város rokkant hőseinek meleg, szerető otthont teremtsen. Egy nagy tárgysorsjáték eszméjét vette fel ekkor és hónapokon át csendben, de azért szorgos munkával dolgozott, serénykedett, hogy kellő eredményt érhesse el. Most konstatálhatjuk, hogy a munka igen szép eredményt mutathat fel. A Rokkant ház céljaira sok ezer korona gyűlt be az 1 koronás sorsjegyek eladása révén, de még mindig van annyi sorsjegy, hogy a mai nap délelőtt 10 óráig beszerezhető, mert 11 órakor már a huzást tartják, pontosan, szabályszerűen a sorsjegyet vásárló közönség érdekeinek szigorú szemmel tartásával. A huzás nyilvános jellegű és a város háza dísztermében lesz, az eredményt pedig lapunk holnapi számában közzétesszük. Sorsjegyek Kiss Dávid és társa tőzsdéjében, a Hegedűs és Központi hírlapírdában, ahol ma délelőtt 10 óráig sorsjegyek még kaphatók.

* **Az ipariskola elemi iskolai oklevéllel bíró óraadóit tisztelettel kérjük, hogy ma, szerdán délután 5 órakor a Dúdek-iskolában tartandó értekezleten okvetlenül megjelenni szíveskedjenek. Nagyváradai tanítók intézőbizottsága.**

* **Halálhíradás.** Özv. Rácz Pálné sz. Márton Rozália e hó 29.én déli 12 órakor hosszas szenvedés és a szentségek ájtatos felvétele után életének 71.ik évében meghalt. Temetése ma d. u. 3 órakor lesz a Keskenyutca 12. sz. gyászházából. Gyermekai, unokái és kiterjedt rokonság gyászolja.

* **A hagyma szállításához igazolvány szükséges.** A közlekedési miniszter elrendelte, hogy vöröshagymának vasuton való szállításához szállítási igazolvány szükséges még az ország határain belül is. Az igazolványt az Országos Zöldség, Főzelékforgalmi r. t. adja ki.

* **A szőlőmunkát kitünően értő, keres a város közelében szőlőt a jövő évre feles munkára. Értekezhetni Schlauch-tér 12. szám**

VIGADÓ mozgó- színház	MA
	Művészet.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek.	

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Miadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Az anya bűne.

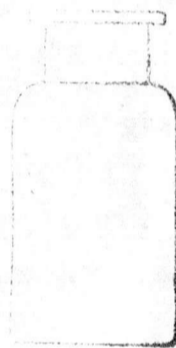
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek.

TÚZIFA

a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvéttetik
Rákóczi-ut 22. sz. a.,
APOLLÓ-TŐZSDE.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcskészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likőr	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sőtartó színes	8.-
Majolika vizeskancsó színes	10.-
Kenyérfosór színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virág'azék	5.-
Majolika díszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávékészlet színes aranyozással	50.-
Feketéskészlet színes aranyozással	50.-
Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hideg'elvágotás készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Fal'itűkör színes aranyozott kerettel	80.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80.-
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávécsésze	4.-
Köpöcsésze	5.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nipppek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

VIGADÓ mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Szerdán, július 31-én:

Művész-Est

Fellépnek:

RABETA LEÓ

eredeti orosz zsargon énekes és színművész.

JANCSÓ JOLÁN

szubret.

MARTON SÁRI

színművész.

BÉKEFFI LAJOS

a Szigligeti színház tenoristája.

KERTÉSZ LAJOS

színművész.

BÉKEFFI MIHÁLY

zongoraművész.

HELYÁRAK: Páholyülés 4 korona, Zsöllye 3 K, Támlás-szék 2 K, Erkély 1 K.

Az előadások kezdete: délután 6 és este 9 órakor!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Uridivat

Cziller Imre Nagyrúhászában. Férfi- és fiukalapakok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétabotok, bőrdandáruk, pénztárcák, esőköppenye, esernyők, acélárúk legolcsóbban. Tisztviselőknak árkedvezmény. d

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogeriája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbeül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány **fizetéssel felvétetik** a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloslagi minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam **hölgyek részére** gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Deóthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyváradi, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, köszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyci a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.

Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.